

На сучасному етапі поступовому відновленню темпів економічного зростання країни сприятиме реалізація виваженої та послідовної бюджетної та податкової політики, проведення комплексних реформ як у бюджетно-податковій сфері, так і в економіці загалом.

Література:

1. Контрциклічні буферні капітали та позики. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-658-21344-2_26 (дата звернення: 17.11.2019 р.).
2. Багаторічний державний фінансовий план. URL: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/BASLeksykon.xsp?id=4461685B59C3D8D3C1257A69002C9BB8&litera=W> (дата звернення: 22.11.2019 р.).
3. Антициклічне регулювання економіки України в сучасних умовах волатильності міжнародних ринків. URL: <http://journals.uran.ua/jiepr/article/view/27513> (дата звернення: 17.11.2019 р.).

Юськова Євгенія Олександрівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів
ім. С.І. Юрія Мелих О.Ю.*

РИЗИКИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Очевидним є те, що успішне проведення реформування системи пенсійного забезпечення передбачає виявлення чинників, що негативно впливають на систему недержавного пенсійного забезпечення, а також пошук можливостей і шляхів її трансформації, орієнтованої на підвищення рівня соціального забезпечення населення.

Основними факторами, які стримують розвиток недержавного пенсійного страхування, є наступні: відсутність системи гарантування і зберігання пенсійних активів громадян; нестабільна економічна та політична ситуації в країні; низький рівень розвитку національного фондового ринку; низька зацікавленість юридичних осіб – роботодавців щодо створення корпоративних або професійних пенсійних фондів; низький рівень доходів громадян; низький рівень розвитку фінансового ринку, а також відсутність державної фінансової підтримки щодо розвитку недержавних пенсійних фондів (НПФ) [1].

Окрім того, НПФ є суб'єктами довгострокових фінансових вкладень і, як наслідок, мають велику кількість ризиків, що ускладнює їх створення та розвиток.

Класифікація ризиків недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) та способи їх мінімізації наведено в таблиці 1. Як свідчать дані представлені в табл. 1., значна частина заходів щодо мінімізації ризиків недержавного пенсійного забезпечення належить до компетенції органів державної влади і управління.

Рекомендації щодо удосконалення діяльності НПФ необхідно розмежувати, на ті що мають бути реалізовані на рівні держави та окремої фінансової установи.

Таблиця 1

**Ризики недержавного пенсійного забезпечення
та способи їх мінімізації**

Назва та сутність ризику	Способи мінімізації або уникнення
Фінансові – ризики пов'язані з діяльністю на фінансовому ринку.	Страховання, ексаутинг, диверсифікація у пенсійному страхуванні.
Демографічні – підвищення демографічного навантаження особами похилого віку.	Державні програми стимулювання народжуваності, підвищення якості та доступності медичних послуг.
Управлінські – прийняття неправильних управлінських рішень.	Створення оптимальної ієрархічної структури управління НПФ.
Актuarні – помилки математичних розрахунків.	Автоматизація розрахунків, підвищення рівня кваліфікації працівників НПФ.
Технологічні – ризики пов'язані з функціонуванням обладнання і програмного забезпечення НПФ.	Впровадження найсучасніших інформаційних технологій.
Політичні – зміна політичного устрою.	Мінімізація впливу політичної ситуації на економічну сферу шляхом інтеграції у світовий економічний простір.
Психологічні – недовіра населення до фінансових інструментів довгострокового інвестування.	Підвищення рівня обізнаності та активності населення в питаннях пенсійного забезпечення.

Примітка: розроблено автором за даними [2].

Вплив держави у сфері НПЗ здійснюється зокрема в контексті реформування державної політики та розвитку небанківського фінансового сектору. Слід зазначити, що для забезпечення дієвості державної політики стратегія і тактика її реалізації повинні ґрунтуватися

на основі чітко окреслених концептуальних підходів, інакше провадження політики матиме стихійний і неузгоджений характер.

На державному рівні можливі наступні заходи:

- імплементація міжнародних стандартів фінансової звітності, що сприятиме підвищенню прозорості діяльності НПФ;

- запровадження більш жорстких умов реєстрації НПФ як фінансової установи;

- обов'язкове страхування фінансових ризиків, що підвищує рівень гарантій для вкладників НПФ;

- врегулювання стандартів обліку пенсійних коштів, накопичених на користь учасника НПФ;

- підвищення кваліфікації працівників НПФ, а також загального рівня фінансової культури населення [4].

Удосконалення діяльності на рівні недержавних пенсійних фондів має бути спрямоване на підвищення диверсифікованості та якості послуг, що надаються. Шляхом реалізації удосконалення є і укрупнення НПФ. Досягнення зазначеної цілі можливе як за рахунок залучення максимальної кількості внесків платників, так і за рахунок залучення клієнтів з високим рівнем доходів і збільшення прибутку за рахунок відповідного зростання загальної суми комісійних. За сучасних економічних умов, пріоритетною може бути саме друга стратегія, що обумовлено низьким рівнем оплати праці. Дана стратегія дасть поштовх для подальшого розвитку НПФ та створить можливість для економії на масштабі.

Для підвищення рівня довіри населення, найбільш доцільною формою активізації недержавних пенсійних програм варто вважати розвиток корпоративних пенсійних фондів. Перевагами корпоративних пенсійних фондів перед недержавними пенсійними фондами відкритого типу та іншими видами недержавного пенсійного забезпечення є:

- удосконалення методики визначення оптимальної періодичності та тривалості здійснення внесків та отримання виплат;

- можливість активного залучення працівників до участі у недержавних пенсійних програмах;

- підвищення рівня довіри (простіше сформувати позитивний імідж конкретного підприємства-роботодавця та недержавного пенсійного фонду ніж усій сфері загалом);

– зменшення часу та витрат на організацію діяльності фонду та удосконалення ведення іменних пенсійних рахунків, порядку здійснення пенсійних внесків на НПФ [3].

Отже, серед проблем, що перешкоджають розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні варто виділити: низький рівень оплати праці; недовіра населення до установ фінансово-кредитної сфери; недорозвиненість фінансових ринків.

На жаль, варто констатувати і той факт, що переважна більшість громадян або взагалі не знають про вже існуючу законодавчу базу нового пенсійного забезпечення, або з недовірою ставляться до всього, що несе у своїй назві слово «недержавний».

Оптимальною формою реалізації недержавного пенсійного забезпечення в Україні на сучасному етапі є розвиток корпоративних пенсійних програм. Це зумовлено наявними організаційними умовами на базі підприємств-роботодавців та необхідністю збільшення рівня довіри населення до недержавного пенсійного забезпечення, що є ймовірним у випадку позитивного іміджу підприємства-роботодавця.

Література:

1. Штепенко К. П., Деркаченко А.В. Аналіз діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 12. С. 1006–1010.
2. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації: колект. моног. / за ред. Е.М. Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2015. 270 с.
3. Коваль О.П. Перспективи впровадження загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи в Україні: вплив на економічну безпеку: монографія. К.: НІСД, 2012. 240 с.
4. Гайдук І. С. Ризики імплементації вдосконалення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 174 – 178.